

credit risk development of Croatian banks is still weak. Prudent credit risk management will be the main issue determining efficient, stable and profitable Croatian banks in the near future. The task of the central bank in this area will always be to support these changes and protect the financial system.

Information sources:

1. M. Duvnjak (2020), The state of the banking system in the Republic of Croatia. URL: <https://repositorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg%3A6272/datastream/PDF/view>.
2. CEIC Data (2022), Global Database. URL: <https://www.ceicdata.com/en>.
3. Privacy Shield (2022), Croatia - Banking Systems. URL: <https://www.privacyshield.gov/article?id=Croatia-Banking-Systems>.
4. Statista (2022), Total capital ratio in Europe, by country. URL: <https://www.statista.com/statistics/1113622/total-capital-ratio-in-european-countries/>.
5. S&P Global Market Intelligence (2022), Croatia's banks face short-term pain, long-term gain with euro adoption. URL: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-news-headlines/croatia-s-banks-face-short-term-pain-long-term-gain-with-euro-adoption-71560982>.
6. EBF (2022), Banking in Europe - Facts and Figures. URL: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2022/01/FINAL-Banking-in-Europe-EBF-Facts-and-Figures-2021.-11-January-2022.pdf>.

УДК 336.2

І.С. Андрющенко, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

15 березня 2022 року президент України підписав Закон № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану». Даний нормативно-правовий акт передбачає зміни щодо сплати та ставок єдиного податку, податку на додану вартість, акцизного податку, екологічного податку та визначає податкові стимули для великого бізнесу та благодійності.

Внесені до Податкового кодексу зміни передбачають:

1) встановлення особливостей оподаткування єдиним податком з 1 квітня 2022 року до припинення воєнного стану, а саме:

можливість не сплачувати єдиний податок фізичними особами-підприємцями платниками 1 та 2 груп на усій території країни з 1 квітня 2022 року до припинення воєнного стану;

розширення кола платників, що можуть знаходитись на спрощеній системі оподаткування 3 групі за рахунок юридичних осіб – суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми;

зняття обмежень по обсягу діяльності та кількості найманих працівників для платників 3 групи (з 16 квітня 2022 року);

збільшення кола платників, якими не сплачуватиметься земельний податок за рахунок платників податків, що перейдуть із загальної системи оподаткування на спрощену;

зменшення ставки єдиного податку для платників 3 групи до 2% від доходу;

Кабінет Міністрів України отримав право визначати особливості нарахування та сплати єдиного податку без внесення відповідних змін до Податкового Кодексу України.

2) встановлення особливостей оподаткування пального до припинення дії воєнного стану. Ставки акцизного податку на пальне встановлюються у розмірі 0 євро та податку на додану вартість у розмірі 7%. Крім того, Кабінет Міністрів України дозволив обіг пального стандартів "Євро 3" та "Євро 4" (до цього дозволялася реалізація пального не нижче "Євро 5"), що дало змогу залучити додатковий ресурс для потреб ЗСУ.

3) скасування оподаткування земельним податком та орендною платою за землю з березня 2022 року до кінця року наступного, за яким скасовано воєнний стан на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях. Перелік таких територій, визначатиметься Кабінетом Міністрів України.

4) відміна сплати мінімального податкового зобов'язання за 2022 та 2023 роки на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях. Перелік таких територій, визначатиметься Кабінетом Міністрів України.

5) скасування оподаткування екологічним податком за 2022 рік на територіях, де ведуться бойові дії, на тимчасово окупованих територіях. Перелік таких територій, визначатиметься Кабінетом Міністрів України.

6) з червня Верховна Рада запровадила податкові пільги для індустріальних парків. Вони передбачають звільнення від оподаткування ПДВ та ввізним митом імпорту нового обладнання (без права його здавання в оренду чи користування третім особам), звільнення від податку на прибуток протягом десяти років (якщо сума податку інвестується у виробництво) та надання права органам місцевого самоврядування встановлювати пільгові ставки податку на нерухомість і плати за землю.

7) для створення сприятливих умов для надання благодійної допомоги під час війни Верховна Рада передбачила податкові пільги для організацій, які надають благодійну допомогу:

пальне, передане ЗСУ або ТРО, а також як гуманітарна допомога не оподатковується ПДВ;

не оподатковується податком на доходи фізичних осіб та військовим збором цільова благодійна допомога, надана учасникам бойових дій та особам, які проживають на території бойових дій, вимушеним переселенцям та особам, які постраждали від нападу РФ;

дозволено отримувати податкову знижку в обсязі благодійної допомоги на суму не більше 16% річного доходу (раніше – 4%) та відносити благодійну допомогу на витрати у 2022 році;

1 квітня Верховна Рада уточнила, що гуманітарна допомога, завезена громадськими організаціями, не буде оподатковуватися ПДВ;

з вересня набули чинності зміни до законодавства, які звільняють від оподаткування благодійну допомогу, виплачену членам сімей поранених та загинувших учасників бойових дій;

крім того, зміни визначили перелік послуг і коштів, які не включаються до оподаткованого доходу волонтера чи учасника неурядової організації, якщо вони отримані від цієї організації (мова про кошти, надані благодійними організаціями та громадськими об'єднаннями з Реєстру неприбуткових установ та організацій).

Зазначеним Законом України внесені зміни й до інших нормативно-правових актів, зокрема до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Змінами встановлюється, що на час воєнного стану вимоги статей 9, 10, 11, 12, 13, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що випливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються. Уся державна допомога надана у цей період вважається допустимою. Надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку подачі повідомлення про нову державну допомогу надану на відшкодування збитків, завданих у період воєнного стану, та подачі звітності про таку державну допомогу у період дії воєнного стану та протягом року після його скасування або припинення.

Також, у травні Державна податкова служба отримала змогу проводити камеральні, фактичні та документальні позапланові перевірки, що проводяться на звернення платника податків. Підставами для цього є: реорганізація, ліквідація, зняття з обліку, заява на бюджетне відшкодування ПДВ, декларація з від'ємним значенням ПДВ понад 100 тис грн, наявність інформації про порушення валютного законодавства в частині граничних термінів повернення валютної виручки або надходження товарів за зовнішньоекономічними операціями.

Отже, на сьогодні податкове регулювання для бізнесу відрізняється від того, що було до війни. Але останні заяви Міністра фінансів про потребу у підвищенні податків до довоєнного рівня для стабілізації економіки, показують, що система оподаткування буде не раз змінюватись протягом 2022-2023 років.

Інформаційні джерела:

1. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

2. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану від 03.03.2022 № 2118- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>.

3. Місцеві фінанси: Зміни в оподаткуванні під час воєнного стану та їх вплив на бюджети громад. URL: <https://cutt.ly/qFVRPCD>

УДК 369.01

О.В. Безкровний, канд. екон. наук, доц. (ПДАУ, Полтава)

А.Й. Боршош, здоб. вищ. осв. ОС «магістр» (ПДАУ, Полтава)

Т.Б. Лашко, здоб. вищ. осв. ОС «магістр» (ПДАУ, Полтава)

РОЛЬ АКТУАРНИХ РОЗРАХУНКІВ У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Реформування соціального страхування в Україні відбувається значно складніше й повільніше в порівнянні з розвинутими країнами. Ринкові перетворення, що розпочалися у 1991 р., до нинішнього часу ще не завершені, тому соціальна сфера перебуває під впливом економічної ситуації. Підтвердженням цього є той факт, що система соціального страхування в нашій державі деякою мірою зберігає ще адміністративно – розподільний характер. Дії органів законодавчої та виконавчої влади бувають некоординованими та непослідовними, а рішення направлені на забезпечення соціальних гарантій, однак без визначення достатніх джерел фінансування прийнятих програм.

На сьогоднішній день, в практиці мають місце диспропорції у формуванні відповідних джерел доходів, незбалансованість загальної величини страхових платежів та розподілу фінансових ресурсів між окремими фондами соціального призначення. Не на високому рівні поставлена правова та економічна відповідальність фондів перед